

Súhrnná správa

o koordinovaných kontrolách vykonaných podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v roku 2009

I. ÚVOD

Zákon o prevencii závažných priemyselných havárií ustanovuje podmienky a postupy pri prevencii závažných priemyselných havárií v podnikoch s prítomnosťou vybraných nebezpečných látok a na pripravenosť na ich zdoľávanie, na obmedzovanie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok v prípade ich vzniku.

Kontroly prevencie závažných priemyselných havárií vykonáva SIŽP – útvar inšpekcie ochrany vôd, ako orgán štátneho dozoru vo veciach prevencie závažných priemyselných havárií podľa § 26 ods. 5 písm. c) zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov od jeho vstúpenia do platnosti. Prvé kontroly boli koordinovaným spôsobom vykonané v roku 2004.

V roku 2009 koordinované kontroly vykonali odbory inšpekcie ochrany vôd inšpektorátov životného prostredia SIŽP (ďalej OIOV) v spolupráci s orgánmi štátnej správy (OŠS) podľa § 26 ods. 1 písm. f) až j) zákona č. 261/2002 Z.z., t.j. orgánmi inšpekcie práce - Národný inšpektorát práce (IP), orgánmi štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi - Hasičský a záchranný zbor (HaZZ), orgánmi štátnej správy na úseku civilnej ochrany - odbory civilnej ochrany a krízového riadenia (OCOaKR), orgánmi na ochranu zdravia a štátnymi zdravotnými ústavmi - regionálne úrady verejného zdravotníctva (RÚVZ) a orgánmi štátnej banskej správy - obvodné banské úrady (OBÚ). Na koordinované kontroly v odôvodnených prípadoch boli prizývané aj miestne príslušné krajské úrady ŽP a miestne príslušné obvodné úrady ŽP.

Pre zabezpečenie koordinácie kontrolnej činnosti OŠS sa v roku 2009 zvolali koordinačné porady na úrovni ústredných OŠS a regionálnych OŠS. Cieľom porady na úrovni ústredných orgánov bolo prerokovanie vykonávania koordinovaných kontrol a vyhodnotenie spolupráce s jednotlivými OŠS vykonávajúcimi kontrolu podľa zákona č. 261/2002 Z.z. a prerokovanie návrhu plánu koordinovaných kontrol na rok 2010. Na regionálnej úrovni cieľom koordinačných porád bolo dohodnutie postupu a rozsahu vykonania koordinovanej kontroly a určenie konkrétneho objektu v podniku, kde sa bude vykonávať kontrola (závod, prevádzka, resp. zariadenie) a príprava plánu koordinovaných kontrol na rok 2010.

V roku 2009 sa takto špecificky zamerané kontroly vykonávali v súlade s plánom hlavných úloh SIŽP na rok 2009 schváleným MŽP SR v rámci samostatnej hlavnej úlohy - Koordinovaná kontrola podnikov kategórie A a kategórie B podľa zákona č. 261/2002 Z.z.

Pri výbere kontrol sa vychádzalo z celoštátneho registra podnikov kategórie A a kategórie B, ktorý vedie MŽP SR.

II. VÝSLEDKY KONTROL

V roku 2009 vykonali OIOV celkovo 40 kontrol podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom plánovaný počet kontrol na rok 2009 bol 38 kontrol. Jedna plánovaná kontrola nebola vykonaná v dôsledku vyradenia podniku (*SLOV-VAGON, a.s. Strážske*) z kategória B do nekategorizovaného podniku, na základe zmeny činnosti podniku a to až po schválení plánu kontrol na rok 2009. V 3 podnikoch spadajúcich pod zákon č. 261/2002 Z.z. boli kontroly vykonané nad rámec schváleného plánu koordinovaných kontrol pre rok 2009.

Z celkového počtu kontrol (40) bolo koordinovaným spôsobom vykonaných 37 kontrol v podnikoch, ktoré boli zaradené do kategórie A a kategórie B, z toho 1 kontrola bola vykonaná po prvý krát, nakoľko išlo o novokategorizovaný podnik (kategória B).

V 3 podnikoch kontroly vykonali OIOV samostatne, nakoľko na jeden podnik bol vyhlásený konkurz a neprebíha v ňom výroba (kategória B), v druhom došlo k zmene zaradenia - vyradenie podniku do nekategorizovaného podniku (kategória A) a v treťom podniku bola vykonaná kontrola na preverenie prítomnosti vybraných nebezpečných látok podľa zákona č. 261/2002 Z.z., pričom OIOV zistil, že podnik sa mal zakategorizovať (kategória A).

Koordinované kontroly sa vykonávali v súlade so zákonom č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákonom č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov.

V rámci vykonaných koordinovaných kontrol sa preverovalo, či podnik splnil všetky povinnosti vyplývajúce z ustanovení zákona č. 261/2002 Z.z. a prijal všetky opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií s ohľadom na činnosti v ňom vykonávané, t.j. :

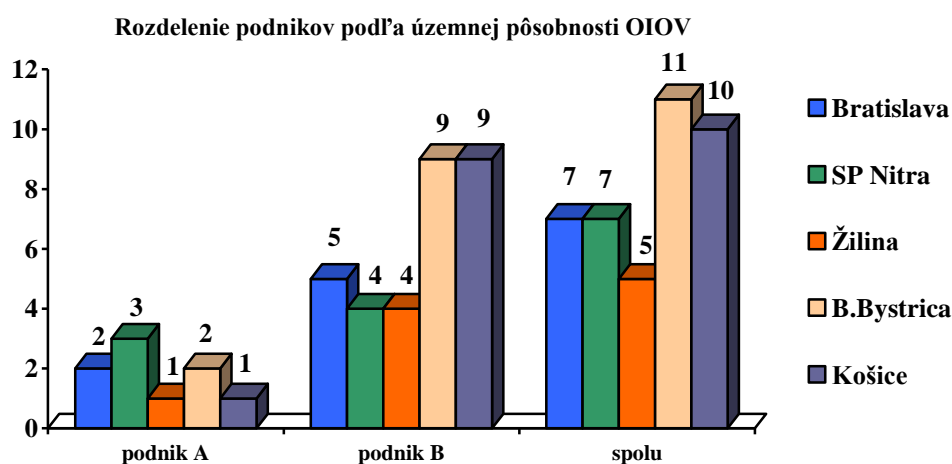
- či sa podnik zakategorizoval podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok, ktoré sú prítomné v podniku (§4),
- či je prevádzkovateľ schopný preukázať, že prijal príslušné opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií (§ 3) s ohľadom na rôzne činnosti vykonávané v podniku, napr. či vypracoval a vedie predpísanú dokumentáciu a evidenciu - hodnotenie rizika (§ 6), program prevencie závažných priemyselných havárií (§ 7), bezpečnostný riadiaci systém (§ 8), bezpečnostná správa (§ 9), havarijný plán (§ 18) a podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva (§ 19),
- či údaje a informácie uvedené v bezpečnostnej správe, havarijnom pláne, v podkladoch na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva alebo inej správe prevádzkovateľa adekvátne vyjadrujú podmienky v podniku vrátane možných vonkajších zdrojov rizika,
- či je prevádzkovateľ schopný preukázať, že má alebo zabezpečil príslušné prostriedky na zdlanie závažnej priemyselnej havárie a obmedzenie jej následkov (§ 20),
- či prevádzkovateľ zabezpečil záchrannú službu (§ 21) a informovanie verejnosti (§ 22 a § 23),
- či prevádzkovateľ uzatvoril zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu (§ 28).

V rámci koordinovaných kontrol zástupcovia OŠS v kontrovaných prevádzkach vykonali vizuálnu obhliadku za účelom preverenia, či predložená dokumentácia, vypracovaná v súlade s platnými právnymi predpismi na úseku prevencie závažných priemyselných havárií, zodpovedá skutočnému stavu pri používaní vybraných nebezpečných látok. Menný zoznam podnikov, v ktorých boli vykonané kontroly podľa zákona č. 261/2002 Z.z. je uvedený v prílohe č. 1.

1. Rozdelenie podnikov podľa pôsobnosti OIOV a územného členenia SR

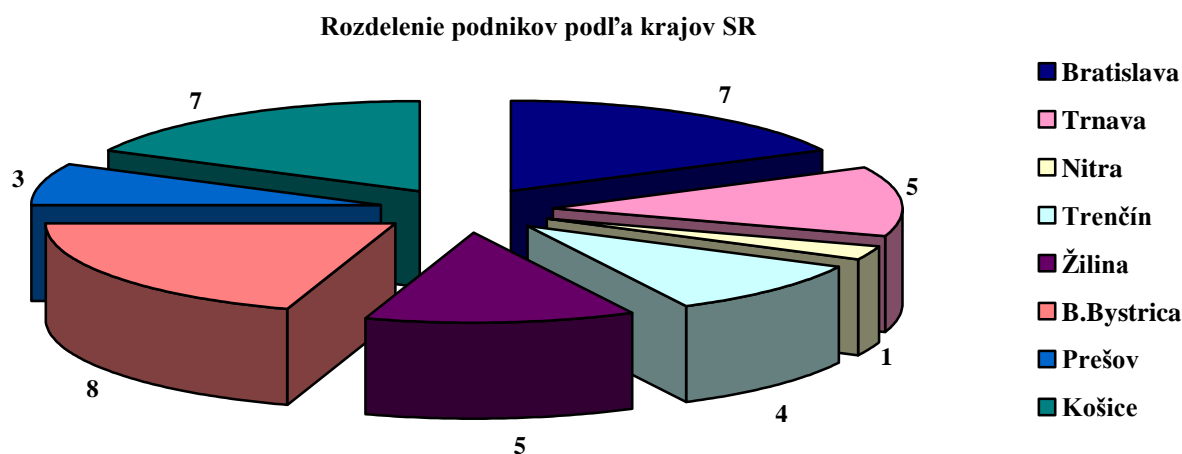
Prehľad o vykonaných koordinovaných kontrolách v roku 2009 a rozdelenie podnikov podľa územnej pôsobnosti OIOV je v grafe č.1. Z uvedeného prehľadu vyplýva, že v roku 2009, pri dodržaní zákonom stanoveného intervalu kontrol, najviac kontrol zameraných na prevenciu závažných priemyselných havárií vykonali OIOV Banská Bystrica a OIOV Košice.

graf č. 1

Rozdelenie podnikov podľa územného členenia SR (podľa krajov), v ktorých v roku 2009 bola vykonaná kontrola podľa zákona č. 261/2002 Z.z. uvádza graf č.2.

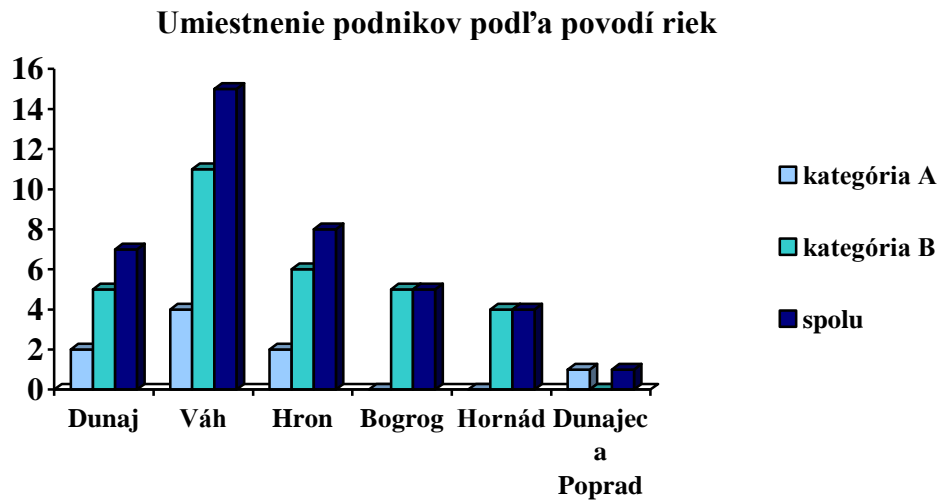
graf č. 2

2. Umiestnenie podnikov

Všetky kontrolované podniky spadajúce po cit. zákon sa nachádzajú v čiastkovom povodí riek Dunaj, Váh, Hron, Bodrog a Hornád (úmorie Čierneho mora), okrem jedného podniku – OKTAN, a.s. Kežmarok, ktorý sa nachádza v čiastkovom povodí riek Dunajca a Popradu (úmorie Baltského mora). Umiestnenie podnikov podľa povodí uvádza graf č. 3.

graf č. 3

V roku 2009 boli podľa zákona č.261/2002 Z.z. vykonané kontroly v podnikoch SLOVNAFT, a.s. - areál Bratislava, SLOVNAFT, a.s. - prevádzka Plnenia člnov, Slovnaft Petrochemicals, s.r.o. Bratislava, PROBUGAS, a.s. - prevádzka Bratislava, ktoré sa nachádzajú v CHVO Žitný ostrov a zároveň táto oblasť je aj priemyselná oblasť.

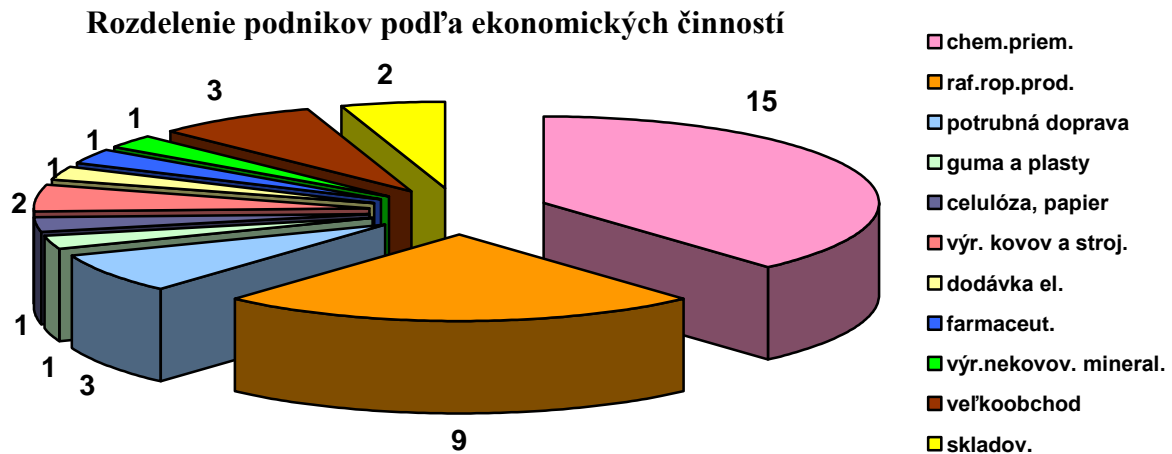
V obytnej zóne sú umiestnené podniky Zentiva, a.s. Hlohovec, EKOLAS, s.r.o. Padarovce, NCHZ, a.s. Nováky, SLOVECA Sasol Slovakia, s.r.o. - závod Nováky, Slovglass Poltár, s.r.o., PETROCHEMA, a.s. Vranov nad Topľou, prevádzka Dubová, v blízkosti obytných zón sa nachádzajú prevádzky SLOVNAFT, a.s. - terminál Kapušany a OKTAN, a.s. Kežmarok.

Podniky, ktoré môžu ovplyvniť hraničné profily vodných tokov s Maďarskou republikou sa nachádzajú v okrese Bratislava (SLOVNAFT, a.s. - areál Bratislava, Slovnaft Petrochemicals, s.r.o. Bratislava, SLOVNAFT, a.s. – prevádzka plnenia člnov, areál SPaP, a.s. Bratislava), v okrese Michalovce (SWS, s.r.o. Vojany) a v okrese Košice (U.S.STEEL, Košice s.r.o.).

3. Rozdelenie podnikov podľa ekonomických činností

V roku 2009 kontroly zameraná na prevenciu závažných priemyselných havárií boli vykonaná hlavne v podnikoch, ktoré sú zamerané na výrobu chemikálií a chemických produktov, rafinovaných ropných produktov a potrubnú dopravu ropných produktov. Rozdelenie podnikov podľa ekonomických činností je uvedené v grafe č. 4.

graf č. 4

4. Spolupráca orgánov štátnej správy pri výkone koordinovaných kontrol

Spoluprácu OŠS pri vykonávaní koordinovaných kontrol v roku 2009 možno vyhodnotiť ako dobrú a prípadné problémy sú operatívne riešené. Na koordinované kontroly okrem OŠS, ktoré sú uvedené v § 26 ods. 1 písm. d), f) až j) cit. zákona boli podľa potreby prizývané aj obvodné úrady ŽP aj krajské úrady ŽP, ktoré sa zúčastnili na otvorení niektorých kontrol a vizuálnych obhliadkach zariadení s vybranými nebezpečnými látkami.

OŠS uvedené v § 26 ods. 1 písm. f) až j) zákona č. 261/2002 Z.z. vykonali v roku 2009 v rámci koordinovaných kontrol aj kontroly podľa osobitných predpisov. Z vykonaných kontrol vyplynulo, že v podnikoch spadajúcich pod zákon č. 261/2002 Z.z. došlo k porušeniu osobitných predpisov, ale zistenými nedostatkami neboli porušené ustanovenia cit. zákona. Za porušenie povinností podľa osobitných predpisov OŠS vykonávajúce koordinovanú kontrolu podľa cit. zákona uložili opatrenia na nápravu (IP - 360 opatrení, OCOaKR - 2 opatrenia, HaZZ - 111 opatrení, RÚVZ - 5 opatrení a OBÚ - 5 opatrení). Za uvedené nedostatky podľa osobitných predpisov neboli uložené pokuty.

5. Kontrolné zistenia v podnikoch kategórie A

V roku 2009 bolo v podnikoch kategórie A vykonaných 9 kontrol, z toho novo zaradené boli 3 podniky, v ktorých bola kontrola vykonaná prvý krát (*EKOLAS, s.r.o. Padarovce, Jaslovské Bohunice, JP Foam manufacturing, s.r.o. Lučenec, Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava*).

Z vykonaných kontrol v podnikoch kategórie A vyplynulo, že 7 kontrolovaných podnikov si splnilo povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 261/2002 Z.z. V jednom prípade bolo zistené, že zaradenie podniku do kategórie A bolo síce správne, avšak prevádzkovateľ nesprávne prepočítal objemové jednotky na hmotnostné jednotky vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku a taktiež do výpočtu nezaradil zemný plyn. Uvedená skutočnosť však nemala vplyv na zmenu zaradenia podniku z kategórie A do kategórie B. Na základe uvedených skutočností boli podniku uložené opatrenia na nápravu. V druhom prípade bolo

zistené, že podnik sa mal zaradiť do kategórie podľa zákona č. 261/2002 Z.z. a to na základe požiarnej charakteristiky a druhu prítomných vybraných nebezpečných látok v podniku (ropné produkty – motorová nafta, automobilové benzíny, iné ropné produkty). Podnik si nesplnil povinnosť ustanovenú v § 4 ods. 4 cit. zákona, t.j. nepreveril celkové množstvo vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku a nezaradil sa do príslušnej kategórie (kategória A), nesplnil si povinnosť ustanovenú v § 5 ods. 1 cit. zákona - nevypracoval a nezaslal obvodnému úradu ŽP písomné oznámenie o zaradení podniku do kategórie A., čím boli naplnené znaky pre uloženie pokuty podľa § 29 cit. zákona.

6. Kontrolné zistenia v podnikoch kategórie B

V roku 2009 bolo v podnikoch kategórie B vykonaných celkovo 31 kontrol, z toho 2 podniky boli novo zaradené, kde kontrola bola vykonaná prvý krát (*Istrochem Explosives, a.s. v likvidácii Bratislava a Vojenský opravárenský podnik Nováky, a.s.*).

Z vykonaných koordinovaných kontrol podnikoch kategórie B vyplynulo, že väčšina kontrolovaných podnikov si splnila povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 261/2002 Z.z., okrem 3 podnikov. V jednom prípade bolo zistené porušení ustanovenia § 3 ods. 1 písm. e) zákona č. 261/2002 Z.z., nakoľko riadiaci pracovníci zodpovední za zaobchádzanie s jedovatými a veľmi jedovatými látkami nemali zabezpečené potrebné Osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami na pracovisku a zamestnávateľ neinformoval zamestnancov o výsledku posúdenia rizík pri práci s nebezpečnými chemickými látkami (toxické látky) na danom pracovisku. V druhom prípade podnik porušil ustanovenia § 4, § 5 a § 11 ods. 6 zákona č. 261/2002 Z.z., nakoľko nový prevádzkovateľ spoločnosti sa nezaradil do príslušnej kategórie podľa cit. zákona, nezaslal oznámenie o zaradení a neoznámil ustanovenie odborne spôsobilej osoby miestne príslušnému obvodnému úradu ŽP. V treťom prípade podnik nezpracoval do hodnotenia rizika, havarijného plánu a bezpečnostnej správy technologické zmeny v prevádzke a pri odstavení výroby nevykonával také technické opatrenia, ktoré znemožňujú okamžité plné využívanie zariadení (stáčanie a skladovanie vybraných nebezpečných látok).

7. Pokuty a opatrenia na nápravu

Na základe vykonaných kontrol v roku 2009 zistili OIOV v 4 prípadoch porušenie zákonných ustanovení na úseku prevencie závažných priemyselných havárií a v súlade s § 29 zákona č. 261/2002 Z.z. bude v roku 2010 podnikom uložená v správnom konaní pokuta

Na základe skutočností zistených koordinovanou kontrolou OIOV uložil v správnom konaní podľa § 29 ods. 6 zákona č. 261/2002 Z.z. opatrenia na nápravu (*Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava*). V jednom prípade uloží OIOV v správnom konaní opatrenia na nápravu v roku 2010.

Na základe vykonaných kontrol podľa zákona č. 261/2002 Z.z. v roku 2008 OIOV v roku 2009 v správnom konaní uložili 3 spoločnostiam pokutu v celkovej výške 2 000 eur (*Flaga Progas, s.r.o. Bánovce nad Ondavou, DSV Slovakia, s.r.o., Senec a PETROCHEMA, a.s. Vranov nad Topľou, prevádzka Dubová*) a 3 spoločnostiam opatrenia na nápravu (*Flaga Progas, s.r.o. Bánovce nad Ondavou, PROBUGAS, a.s. - prevádzka Haniska pri Košiciach PETROCHEMA, a.s. Nemecká, časť Dubová*).

III. BEZPEČNOSTNÉ SPRÁVY

SIŽP ako orgán štátneho dozoru vo veciach prevencie závažných priemyselných havárií sa okrem iného vyjadruje podľa § 26 ods. 5 písm. e) zákona č. 261/2002 Z.z. aj k bezpečnostným správam.

V roku 2009 sa OIOV vyjadrovali k 17 bezpečnostným správam. Išlo najmä a vyjadrovanie sa k aktualizovaným bezpečnostným správam, resp. ich dodatkom.

IV. ZÁVER

OIOV v roku 2009 vykonali v súlade s plánom hlavných úloh SIŽP celkom 40 kontrol v podnikoch podľa zákona č. 261/2002 Z.z., z toho 9 kontrol v podnikoch kategórie A a 31 kontrol v podnikoch kategórie B.

Z vykonaných kontrol v roku 2009 vyplynulo, že z celkového počtu 40 podnikov spadajúcich pod zákon č. 261/2002 Z.z., v 4 prípadoch bolo zistené porušenie ustanovení cit. zákona (1 podnik kategórie A a 3 podniky kategórie B) na úseku prevencie závažných priemyselných havárií. Za porušenie zákonných povinností na úseku prevencie závažných priemyselných havárií budú v roku 2010 začaté správne konania o uložení pokuty.

Na základe vykonaných kontrol možno konštatovať, že v prevažnej miere prevádzkovatelia prijali potrebné opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií. Nedostatky zistené kontrolnou činnosťou majú administratívny charakter, ale môžu mať veľký vplyv na prevenciu závažných priemyselných havárií.

K nedostatkom, ktoré boli zistené kontrolou činnosťou možno zaradiť povinnosti ako nezaradenie podniku do kategórie podľa cit. zákona, neplnenie si oznamovacej povinnosti vyplývajúce z ustanovení cit. zákona miestne príslušným obvodným úradom ŽP, neuplatňovanie plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií v praxi, nakoľko zodpovední pracovníci nie sú oboznamovaní s výsledkami posúdenia rizík vybraných nebezpečných látok a nemajú potrebné Osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami.

Menný zoznam podnikov, v ktorých sa vykonala kontrola podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v roku 2009

por. číslo	kontrolovaný subjekt	kategória	poznámka
1.	SLOVNAFT, a.s. - areál Bratislava	B	
2.	Slovnaft Petrochemicals, s.r.o. Bratislava	B	
3.	Duslo, a.s. Šaľa - odštepny závod ISTROCHEM Bratislava	B	
4.	DSV Slovakia, s.r.o. Senec	B	
5.	SLOVNAFT, a.s. prevádzka plnenia člnov areál SPaP, a.s. Bratislava	A	
6.	Istrochem Explosives, a.s. v likvidácii, Bratislava	B	novo kategor.
7.	PROBUGAS, a.s. - prevádzka Bratislava	A	
8.	TRANSPETROL a.s. Bratislava - PS č. 5 Bučany	B	
9.	Progas Logistik, s.r.o. Bratislava, výr. stredisko Bánovce nad Bebravou	B	
10.	DUSLO, a. s. Šaľa	B	
11.	ZENTIVA, a.s. Hlohovec	B	
12.	SE, a.s. - Atómová elektrárň Jaslovské Bohunice	A	
13.	AIR Liquide Slovakia, s.r.o. Bratislava, prevádzka Trnava	A	
14.	EKOLAS, s.r.o. Padarovce, Jaslovské Bohunice	A	novo kategor.
15.	PROBUGAS, a.s. prevádzka Martin	B	
16.	Duslo, a.s. Šaľa – Sklad priemyselných trhavín a roztecovadiel Sklenné	B	
17.	SLOVNAFT, a.s. Bratislava, terminál Horný Hričov	B	
18.	Mondi SCP, a.s. Ružomberok	B	
19.	INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto	A	
20.	SLOVNAFT, a.s. Bratislava, terminál Hronský Beňadik, produktovod a PS 22	B	
21.	TRANSPETROL a.s. Bratislava - PS č. 3 Rimavská Sobota	B	
22.	Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	A	novo kategor.
23.	SLOVECA Sasol Slovakia, s.r.o. – závod Nováky	B	
24.	SLOVNAFT, a.s. Bratislava, terminál Stožok, produktovod a PS 25	B	
25.	Johnson Control, s.r.o. Lučenec	B	
26.	JP Foam manufacturing, s.r.o. Lučenec	A	novo kategor.
27.	Slovglass Poltár, s.r.o.	B	
28.	PETROCHEMA, a.s. Vranov nad Topľou - prevádzka Dubová	B	
29.	NCHZ, a.s. v konkurze, Nováky	B	
30.	Vojenský opravárenský podnik Nováky, a.s.	B	novo kategor.
31.	SLOVNAFT, a.s. Bratislava, terminál Kapušany	B	
32.	TRANSPETROL, a.s. Bratislava - PS č.2, Moldava nad Bodvou	B	
33.	U.S.STEEL. Košice, s.r.o.	B	
34.	ORICA Slovakia, s.r.o. Humenné	B	
35.	PROBUGAS, a.s. – prevádzka Haniska pri Košiciach	B	
36.	SWS s.r.o. Vojany	B	
37.	Chemko, a.s. Slovakia – prevádzka Strážske	B	
38.	HNOJIVÁ Duslo, s.r.o.. Strážske	B	
39.	DIAKOL STRÁŽSKE, s.r.o. Strážske	B	
40.	OKTAN, a.s. Kežmarok	A	